

18.5. Vid a čas ve slovesných časech

Když jsme se učili různé slovesné způsoby a slovesné časy, narazili jsme na ideu času a vidu. Nyní je čas opět se podívat na to, co se míní slovesnými časy. Student by si měl uvědomit, že míra, nakolik řecký slovesný čas je primárně o vidu, nebo primárně o čase, je mezi badateli diskutována. Je snad poctivé říct, že tradičně byl slovesný čas nahlížen jako to, co je především o čase, ale nověji došlo k přehodnocení a větší důraz se klade na vid. Student nejlépe udělá, když se bude držet slavného řeckého přísloví „ve všem umírněnost“ (μηδεν ἄγαν)¹ a bude oboje, čas i vid, chápat jako dvě strany slovesných časů.

Stavební kameny pochopení slovesných časů lze sumarizovat následovně.

- Tři odlišné časy: budoucnost, přítomnost, minulost.
- Tři „vidy“: nedokonavost, dokonavost, „dovršenost/dokonanost“.
- Slovesné časy mají různou funkci v různých způsobech
 - indikativ – čas a vid
 - participium – relativní čas (vzhledem k hlavnímu slovesu)
 - další způsoby – pouze vid

¹ dosl. „ničeho příliš“

	indikativ	participium	imperativ infinitiv konjunktiv
prézens	přítomnost + nedokonavost	současnost	nedokonavost
futurum	budoucnost + nedokonavost nebo dokonavost		
imperfektum	minulost + nedokonavost		
aorist	minulost + dokonavost	předčasnost	dokonavost
perfektum	(přítomnost) + dovršenost		

Poznámky

- Význam participií se úzce vztahuje k významu ostatních způsobů – činnost je obvykle *současná* s hlavním slovesem, protože je nahlížena jako *probíhající*, a činnost *předchází* hlavnímu slovesu, protože je nahlížena jako *už ukončena*.
- Existují případy, kdy časový aspekt indikativu se zdá být nepřítomný a převládá aspekt vidu (např. Řím 3,23: παντες γαρ ημαρτον. – ημαρτον je zde aorist, ale evidentně význam není, že „všichni zhřešili při nějaké zvláštní příležitosti v minulosti“, ale spíše „protože všichni hřeší“ – obecné tvrzení). Čas je však (*spolu s* videm) obvykle velmi důležitý pro slovesný čas v indikativu.
- Přímnožek označuje minulý čas – proto se vyskytuje v imperfektu a aoristu *pouze v indikativu*.

